

ÅRSRAPPORT 2013

NY I ARBEIDSLIVET RENHOLDSSATSINGEN HELSE OG SOSIAL
ARBEIDSMILJØFORSKRIFTENE SOSIAL DUMPING OG ARBEIDSMILJØKRIMINALITET

- ▶ **GODT ARBEIDSLIV** s. 03

▶ **HELSE OG SOSIAL** s. 04

▶ **RENHOLDSSATSINGEN** s. 06

▶ **NY I ARBEIDLIVET** s. 08

▶ **ARBEIDSTILSYNET I TALL** s. 10

▶ **SOSIAL DUMPING** s. 14

▶ **GODT ARBEIDSMILJØ** s.16

▶ **KONTAKTINFO** s. 18

UTFYLLENDE INFO finner du på årsrapportens webside

4

HELSE OG SOSIAL
 Nasjonal satsing i helse- og sosialsektoren.

6

RENHOLDSSATSINGEN
 Lovlige forhold i renholdsbransjen.

8

NY I ARBEIDSLIVET
 Tidlig etablering av rutiner.

10

ARBEIDSTILSYNET I TALL

14

SOSIAL DUMPING
 Styrket innsats.

16

GODT ARBEIDSMILJØ
 Med enkle grep.

- ▶ **ARBEIDSTILSYNET** er en statlig etat, underlagt Arbeids- og sosialdepartementet.
- ▶ Etatens **OPPGAVE** er å føre tilsyn med at virksomhetene følger arbeidsmiljølovens krav.
- ▶ Staten **LEDES AV** direktør Ingrid Finboe Svendsen.

ALLE FOTO er hentet fra Arbeidstilsynets eget arkiv eller Shutterstock om ikke annet er nevnt.

PÅ JOBB FOR ET GODT ARBEIDSLIV

Et godt arbeidsmiljø er verdifullt både for den enkelte arbeidstaker, for virksomhetene og for verdiskaping og velferd i det norske samfunnet. Vi i Arbeidstilsynet jobber for at alle skal være like friske når de går hjem fra jobb, som da de kom.

Vi bor i et land hvor det store flertallet av arbeidstakerne har et godt arbeidsmiljø. Likevel ser vi at altfor mange virksomheter ikke har det mest grunnleggende helse-, miljø-, og sikkerhetsarbeidet på plass. Systematisk HMS-arbeid er helt nødvendig for å skape et godt arbeidsmiljø. Det handler for eksempel om å skaffe seg en oversikt over hva som kan være farlig på arbeidsplassen, og å gjøre de grepene som er nødvendig for å hindre at farlige situasjoner oppstår. Det handler om å forebygge arbeidsrelatert sykdom og skade.

Den forebyggende innsatsen vår er grunnpilaren i alt vårt arbeid. Vi er en liten etat, og vi har ikke mulighet til å være på alle arbeidsplasser. Derfor utretter vi mest når vi bidrar til å sette virksomhetene i stand til selv å utvikle og forbedre arbeidsmiljøet sitt. En viktig oppgave for oss er derfor å kontrollere at arbeidsgiverne følger arbeidsmiljøregelverket og slik sørger for at arbeidsmiljøet er trygt og forsvarlig.

ET TODELT ARBEIDSLIV

Til tross for at de fleste har det bra på jobb i Norge, ser vi at det er store og krevende utfordringer i noen bransjer. I deler av disse bransjene ser vi et stadig hardere arbeidsliv, med sosial dumping og arbeidsmiljøkriminalitet.

Vi har et todelt arbeidsliv, og det betyr at Arbeidstilsynet skal håndtere svært forskjellige typer utfordringer. Sosial dumping er en av de største utfordringene vi har for å opprettholde et anstendig arbeidsliv i Norge, og Arbeidstilsynet prioriterer innsatsen mot useriøsitet høyt.

Vi har i 2013 avdekket alvorlige saker både i de mer organiserte og de uorganiserte delene av arbeidslivet. Vår erfaring er at de useriøse finner stadig nye og utspekulerte måter å omgå regelverket på, og ulovligheter dekkes til på en mer gjennomført og systematisk måte.

Dette gjør det utfordrende å avdekke og dokumentere grove brudd på bestemmelser om lønn og arbeidstid for utenlandske arbeidstakere. Men vi har et bredt sett med virkemidler for å motvirke dette, hvor tilsyn er det viktigste.

Vi ser at innsatsen vår har effekt, og vi skal fortsette å motvirke utviklingen mot et todelt arbeidsliv, hvor seriøse aktører sliter i konkurranse med de useriøse. Vi skal gjøre det vanskelig for de useriøse og enkelt for de seriøse.

Samarbeid med andre etater, som skatt og politi, er helt nødvendig i vår innsats for å bekjempe arbeidsmiljøkriminalitet. Vi samarbeider tett i dag, og vi skal samarbeide enda mer i tiden fremover.

TILSYN HAR EFFEKT

Tilsyn er vårt viktigste virkemiddel for å bidra til at folk er like friske når de drar fra jobb som da de kom. I 2013 har vi gjennomført nesten 16 000 tilsyn. Dette er en økning på fem prosent fra 2012.

2013 var starten på en ny fireårig strategiperiode. I denne perioden prioriterer vi å gjøre en innsats i noen næringer som har store arbeidsmiljøutfordringer, og målet vårt er å bidra til å løfte arbeidsmiljøtilstanden i disse næringene. Vi har i 2013 startet med helse og sosial og renhold. I tillegg er nye i arbeidslivet en prioritert gruppe.

Ingrid Finboe Svendsen
Direktør for Arbeidstilsynet

Partene i arbeidslivet har vært tett på disse satsingene, og vi jobber målrettet for å styrke og utvikle det konkrete samarbeidet, med en tydelig ansvarsdeling mellom etatene og partene. De som er tett på virksomhetene og bransjene, har verdifull innsikt i utfordringene. Et godt samarbeid er viktig for å stimulere til varige arbeidsmiljøforbedringer. ▀

NASJONAL SATSING I HELSE- OG SOSIALSEKTOREN

Arbeidstilsynet gjennomfører i 2013 og 2014 en satsing rettet mot helse- og omsorgssektoren. Satsingen skal bidra til bedre arbeidsbetingelser for de flere enn 500 000 arbeidstakerne som er sysselsatt i helse- og sosialsektoren.

I 2013 har Arbeidstilsynet sett på forholdene i allmennlegetjenesten og kommunale helse- og omsorgstjenester, hvor det er gjennomført til sammen 1272 tilsyn i hele landet. I kommunene har vi vært på tilsyn hos Rådmannen og besøkt enheter i helse- og omsorgstjenestene, blant annet sykehjem og hjemmetjenesten. I kommunene har utfordringer knyttet til samhandlingsreformen vært et viktig tema.

– Arbeidstilsynet ønsker å bidra til gode arbeidsbetingelser i helse- og sosialsektoren. Dette gjør vi gjennom å bidra til å styrke samarbeidet mellom partene sentralt, sier prosjektleder Edle Utaaker.

SAMARBEID STYRKER DET SYSTEMATISKE OG FOREBYGGENDE ARBEIDSMILJØARBEIDET

I tilsyn er det rettet spesiell oppmerksomhet mot hvordan arbeidsgiver, verneombud og fagforeningstillitsvalgte samarbeider om endring og omstilling, arbeidstilknytning,

arbeidstidsordninger og informasjon og opplæring. Spørsmålet om hvordan bedriftshelsetjenesten bidrar er også sentralt under tilsynene.

– Dette mener vi vil styrke det systematiske og forebyggende arbeidsmiljøarbeidet i virksomhetene og øke forståelsen for og etterlevelsen av arbeidsmiljølovens krav, sier Utaaker.

Tilsynene viser at arbeidsmiljøet i virksomhetene har god effekt av et velfungerende samarbeid mellom ledere, verneombud og tillitsvalgte. Det viktigste de bør arbeide videre med er:

- å skape forståelse for kontinuitet i HMS-arbeidet og forankring i hele organisasjonen.
- å benytte arenaer og vilje til samarbeid og medvirkning til aktivt å løse de utfordringene de står overfor.
- jobbe videre med temaene omstilling, risikovurdering og smittevern.

LENKER

Faktaark om Arbeidstøy i hjemmesykepleie og sykehjem.

PDF →

I forbindelse med Arbeidstilsynets aktiviteter i kommunene, er Arbeidstilsynets policy angående arbeidstøy for ansatte i sykehjem og hjemmesykepleien blitt fastsatt.

ARBEIDSTILSYNET.NO →

SAMARBEID MED PARTENE

Arbeidstilsynet har etablert to arbeidsgrupper med partene; den ene med arbeidsgiver- og arbeidstakerorganisasjonene som representerer kommunene og sosialsektoren, og den andre med organisasjonene som representerer helseforetakene/sykehusene. I begge gruppene søker vi råd i planleggingen og om gjennomføring av satsingen, og inviterer til samarbeid om aktiviteter som kan bidra til å nå målene i satsingen.

– Vi arbeider med å skape engasjement og oppmerksomhet om satsingen i hele sektoren, slik at vi kan bidra til best mulig deling av erfaringer og kunnskap på tvers, også til virksomheter som ikke får besøk av Arbeidstilsynet, sier Edle Utaaker

Satsingen fortsetter i 2014 med flere tilsyn i kommunale helsetjenester og omsorgstjenester, samt tilsyn i deler av sosialtjenestene. Det gjennomføres også sju revisjoner i helseforetak/sykehus i alle fire helseregionene. ▽

VISSTE DU AT

Turnusarbeid, midlertidige ansettelse og innleie av arbeidskraft er utbredt.

Sektoren er i kontinuerlig omstilling.

Flere yrkesgrupper utsettes for risikofaktorer som høyt arbeidspress, ubalanse mellom oppgaver og ressurser, tunge løft, smitte og vold og trusler.

Arbeidsrelaterte muskel- og skjelettplager er utbredt.

Mange rapporterer at de utfører arbeid uten tilstrekkelig opplæring.

A woman with blonde hair, wearing a blue uniform and blue gloves, is using a yellow floor buffer in a hospital hallway. The hallway has white walls, glass doors, and a blue cart in the background. The text is overlaid on the image.

VIKTIG DRAHJELP I ARBEIDET MED LOVLIGE ARBEIDSFOR- HOLD I RENHOLDSBRANSJEN

*Arbeidstilsynet startet i 2013 en bred satsing i renholds-
næringen. Satsingen er planlagt å gå over to år, og i det første
året har kontroll og veiledning hos de som kjøper renholds-
tjenester vært prioritert.*

– Innkjøpere av renholdstjenester har en svært viktig rolle i arbeidet med å forebygge sosial dumping og sikre trygge ansettelsesforhold i renholdsbransjen, sier prosjektleder Kari A. Birkeland.

Ifølge forskrift om godkjenning av renholdsvirksomheter og om kjøp av renholdstjenester, er det kun tillatt å kjøpe renholdstjenester fra godkjente virksomheter. Innkjøperne har i tillegg et ansvar for å følge opp informasjons- og påseplikt om lønns- og arbeidsvilkår ved kjøp av renholdstjenester.

ØKT KUNNSKAP

1452 innkjøpere fikk i løpet av året besøk av Arbeidstilsynets inspektører, og 76 prosent av tilsynene førte til reaksjoner. Målet med tilsynene var at de som kjøper renholdstjenester skulle få økt kunnskap om de lovpålagte pliktene som gjelder ved kjøp av renholdstjenester.

Erfaringene fra tilsynene viser at mange innkjøpere hadde kunnskap om at det ikke er tillatt å kjøpe tjenester fra renholdsvirksomheter som ikke er godkjente. Innkjøpere hadde imidlertid svært manglende kunnskap om den informasjons- og påseplikten som innkjøpere av renholdstjenester har.

– Vi har gitt flest reaksjoner knyttet til informasjons- og påseplikten med pålegg om å etablere system og rutine for å følge opp at renholderne har lovlige lønns- og arbeidsvilkår, sier Birkeland.

INNGÅR AVTALE MED GODKJENT VIRKSOMHET

Fokuset på innkjøpere, gjennom både tilsyn, informasjons-tiltak og samarbeid med partene, har bidratt til å få flere renholdsvirksomheter til å søke om godkjenning.

Arbeidstilsynets erfaring er at innkjøperne etter våre tilsyn raskt tar tak i påleggene og kontakter sin leverandør av renholdstjenester for å korrigere kontraktene. Noen avslutter kontrakten med ikke godkjent virksomhet og inngår ny avtale med godkjent virksomhet.

– Dette bidrar til at driftsgrunnlaget for de useriøse virksomhetene som tilbyr renholdstjenester blir redusert, sier Birkeland.

VISSTE DU AT

Det ble gjennomført 1725 tilsyn i forbindelse med satsingen i renholdsnæringen i 2013.

Godkjenningsordningen for renholdsvirksomheter har mottatt 3800 søknader om godkjenning.

2300 renholdsvirksomheter er godkjent.

Det er utstedt ID-kort til 24 000 renholdere.

LENKER

Faktaside på arbeidstilsynet.no om godkjenningsordningen.

ARBEIDSTILSYNET.NO →

Faktaside på arbeidstilsynet.no om informasjon- og påseplikt og innsynsrett.

ARBEIDSTILSYNET.NO →

**VIKTIG MED TIDLIG
ETABLERING AV
GODE RUTINER**

«Vi erfarer at tilsyn, informasjon og veiledning har bidratt til at flere virksomheter ser viktigheten av å ivareta unge arbeidstakere». Anders Thorstad, prosjektleder for satsingen «Ny i arbeidslivet»

Gjennom satsingen «Ny i arbeidslivet» skal Arbeidstilsynet spre kunnskap til nyetablerte virksomheter og unge arbeidstakere og deres arbeidsgivere om rettigheter, plikter og hva som skaper et godt arbeidsmiljø.

Arbeidstilsynet innsats skal bidra til å bedre sikkerheten til de som er nye i arbeidslivet. Mange av ulykkene og skadene som skjer, kunne vært unngått. Derfor er det så viktig at gode rutiner etableres tidlig.

– Vi må skape forståelse for hvorfor det er viktig og lønnsomt å skape et godt arbeidsmiljø – og dermed motivasjon til å følge regelverket, sier prosjektleder Anders Thorstad.

I 2013 har prosjektet etablert et samarbeid med Skatteetatens undervisningsopplegg «Spleiselaget», som når i overkant av 40 000 elever hvert år. Veiledere fra Skatteetaten reiser hvert år ut til skolene og snakker med elevene om arbeidsliv, skatt og negative konsekvenser av svart arbeid.

En animasjonsfilm fra Arbeidstilsynet om viktigheten av en arbeidskontrakt og hva arbeidskontrakten skal inneholde er innarbeidet i Skatteetatens undervisningsopplegg. For Arbeidstilsynet har dette samarbeidet bidratt til at vi når fram til målgruppen med budskapet vårt på en effektiv måte.

– Elever i videregående skole er en av hovedmålgruppene i «Ny i arbeidslivet», og vi forsto tidlig at «Spleiselaget» hadde et opplegg som passet godt med Arbeidstilsynets satsing, sier Thorstad.

«Ny i arbeidslivet» har deltatt på store utdanningsmesser i hele landet. Her har vi truffet opp mot 10 000 ungdommer og bidratt til bevissthet rundt rettigheter og plikter.

LENKER

Les mer om samarbeidet med Skatteetatens prosjekt «Spleiselaget»

ARBEIDSTILSYNET.NO →

Satsingen har laget en egen inngangsside på nett for nyetablerte virksomheter.

ARBEIDSTILSYNET.NO →

VISSTE DU AT

Årlig etableres det cirka 20 000 virksomheter som er omfattet av arbeidsmiljøloven. I 2013 gjennomførte Arbeidstilsynet 106 tilsyn hos nye virksomheter.

Unge arbeidstakere er mer utsatt for ulykker enn sine eldre kolleger. I 2013 gjennomførte Arbeidstilsynet 394 tilsyn med tema unge arbeidstakere.

Over halvparten av de mellom 15 og 24 år, omtrent 330 000, har en jobb.

ARBEIDSTILSYNET 2013 I TALL

ARBEIDSSKADEDØDSFALL 2013

Det ble registrert 48 arbeidsskadedødsfall i landbasert arbeidsliv i 2013. I 2012 døde 37 personer på jobb.

De fleste av arbeidsskadedødsfallene skjedde i næringene bygg og anlegg, primærnæringene, bergverk og transport. Fire av de 48 som døde på jobb i 2013 var utenlandske statsborgere, noe som er en nedgang fra de foregående årene.

Elleve av de omkomne døde i trafikkulykker, og det samme antallet døde i fallulykker. Seks døde som følge av vold – fem under terrorhandlingene i Algerie. En NAV-ansatt døde etter å ha blitt knivstukket av en klient på jobb.

Næring	Antall arbeidsskadedødsfall	Arbeidsskadedødsfall pr 100 000 sysselsatte
01-03 Jordbruk, skogbruk og fiske*	10	20,4
05-09 Bergverksdrift og utvinning	9	12,5
41-43 Bygge- og anleggsvirksomhet	9	4,6
49-53 Transport og lagring	7	5,0
45-47 Varehandel, motorvognreparasjoner	3	0,8
10-33 Industri	2	0,9
68-75 Teknisk tjenesteyting, eiendomsdrift	2	1,2
84 Off.adm., forsvar, og sosialforsikring	2	1,2
35-39 Elektrisitet, vann og renovasjon	1	3,7
86-88 Helse- og sosialtjenester	1	0,2
90-99 Personlig tjenesteyting	1	1,0
0 Uoppgitt	1	-
55-56 Overnatting og serveringsvirksomhet	0	0,0
58-63 Informasjon og kommunikasjon	0	0,0
64-66 Finansierings- og forsikringsvirksomhet	0	0,0
77-82 Forretningsmessig tjenesteyting	0	0,0
85 Undervisning	0	0,0
Total	48	1,8

VANLIGSTE BRUDD PÅ ARBEIDSMILJØLOVEN OG FORSKRIFTER

Arbeidstilsynet gjennomførte vel 16 000 tilsyn i 2014. Seks av ti fikk reaksjoner. Her finner du de mest vanlige bruddene på Arbeidsmiljøloven.

Krav til systematisk helse-, miljø- og sikkerhetsarbeid	8006
Bedriftshelsetjeneste	3299
Generelle krav til arbeidsmiljøet	3102
Særskilte forholdsregler for å ivareta sikkerheten	1919
Plikt til å velge verneombud	1683
Plikt for arbeidsgiver til å gjennomgå opplæring i helse-, miljø- og sikkerhetsarbeid	1460
Utgifter, opplæring mv.	1351
Krav til det fysiske arbeidsmiljøet	1146
Krav om skriftlig arbeidsavtale	1178
Særlig om kjemisk og biologisk helsefare	1054

Arbeidstilsynet har flere kilder til kunnskap om utviklingstrekk i arbeidslivet. Disse gir verdifull innsikt og bidrar til å styrke det forebyggende arbeidet i virksomhetene.

ARBEIDSRELATERT SYKDOM ETTER NÆRING

Arbeidstilsynet mottok i alt 2827 meldinger om arbeidsrelatert sykdom i 2013. Det er 65 flere enn året før.

Næring	Antall meldinger	Prosent
Industri	870	31%
Bygge- og anleggsvirksomhet	652	23%
Off. administrasjon, forsvar og trygdeordninger i off. forvaltning	223	8%
Varehandel, reparasjon av motorvogner	199	7%
Bergverksdrift og utvinning	166	6%
Helse- og sosialtjenester	135	5%
Transport og lagring	104	4%
Undervisning	90	3%
Jordbruk, skogbruk og fiske	73	3%
Elektrisitets-, gass-, damp og varmtvannsforsyning	56	2%
Forretningsmessig tjenesteyting	52	2%
Faglig, vitenskapelig og teknisk tjenesteyting	46	2%
Annen tjenesteyting	44	2%
Vannforsyning, avløps- og renovasjonsvirksomhet	41	1%
Overnattings- og serveringsvirksomhet	34	1%
Omsetning og drift av fast eiendom	17	1%
Kulturell virksomhet, underholdnings- og fritidsaktiviteter	14	0%
Informasjon og kommunikasjon	6	0%
Ukjent/udefinert	4	0%
Finansierings- og forsikringsvirksomhet	1	0%
Total	2827	100%

ARBEIDSRELATERT SYKDOM ETTER DIAGNOSEKATEGORI

Hyppigste meldte sykdommer i 2013 var støyskader, sykdommer i åndedrettssystemet og muskel-skjelettlidelser. Andelen leger som melder fra om arbeidsrelatert sykdom, er fortsatt lav (under 5%) og oversikten gir ikke et representativt bilde av omfanget og fordelingen av arbeidsrelatert sykdom i landet. Arbeidstilsynet bruker disse meldingene i sitt forebyggende arbeid og ønsker at flere leger melder fra om tilfeller av arbeidsrelatert sykdom.

Diagnoseområde	Antall meldinger	Prosent
Støyskader	1920	68%
Sykdommer i åndedrettssystemet	268	9%
Sykdommer i muskel - skjelettsystemet og bindevev	149	5%
Symptomer, tegn, unormale kliniske funn og laboratoriefunn	134	5%
Sykdommer i hud og underhud	91	3%
Psykiske lidelser og atferdsforstyrrelser	71	3%
Svulster	71	3%
Forgiftninger og visse andre konsekvenser av ytre årsaker	50	2%
Sykdommer i nervesystemet	26	1%
Sykdommer i sirkulasjonssystemet	19	1%
Faktorer som har betydning for helsetilstand og kontakt med helsetjenesten	16	1%
Visse infeksjonssykdommer og parasittsykdommer	5	0%
Sykdommer i øyet og øyets omgivelser	4	0%
Sykdommer i fordøyelsessystemet	3	0%
Total	2827	100%

NÆRMERE 5000 TIPS I 2013

Tips og meldinger er en viktig kilde til informasjon for Arbeidstilsynet. I løpet av 2013 har Arbeidstilsynet mottatt 4930 tips.

Arbeidstilsynet vurderer alltid alle tips som kommer inn. Selv om ikke alle tips følges opp umiddelbart, vurderes de alltid, registreres i en database og brukes som en del av grunnlaget for utvelgelse av hvilke bedrifter vi går på tilsyn i.

23 PROSENT ØKNING

Det har vært en økning i antall tips på 23 prosent fra 2012. Hovedandelen, cirka to av tre tips, er mottatt via brev, e-post, telefoner eller ved personlig oppmøte hos Arbeidstilsynet. En god del er også registrert direkte gjennom Arbeidstilsynets tipsregister tips.arbeidstilsynet.no.

De fleste tipser om ulykker og fare på arbeidsplassen. Til sammen er det registrert cirka 1500 tips om dette. I tillegg er det mange tips knyttet til:

- Privatrettslige temaer
- Arbeidsinnvandring
- Trakassering og konflikter
- Inneklima og manglende ventilasjon

MELD TIPS VIA TIPSSKJEMA

Arbeidstilsynet oppfordrer til og ønsker at tips meldes direkte via:

TIPS.ARBEIDSTILSYNET.NO

Da sikres det at vi får den informasjonen vi trenger for å kunne behandle tipset. Tipsskjemaet kan også fylles ut via smarttelefon.

VISSTE DU AT

Arbeidstilsynet gjennomførte i 2013 omlag 16 000 tilsyn. Det er fem prosent flere enn i 2012. Tilsynene har vært rettet mot næringer med størst risiko for brudd på arbeidsmiljøregelverket.

LENKER

Nytt skjema for tips

ARBEIDSTILSYNET.NO →

En del nye sider til engelsk på arbeidstilsynet.no i forbindelse med arbeidet med workinnorway.no

ARBEIDSTILSYNET.NO →

Hjemmesidene våre hadde 2,7 millioner besøk i 2013.

FEM NYE FAKTASIDER BLE UTARBEIDET I FJOR:

- Arbeid i høyden
- Utenlandske kompetansebevis for truck, kran og masseforflytningsmaskiner
- Har du startet ny bedrift?
- Opprydding etter naturkatastrofer
- Mobile IKT-verktøy

ARBEIDSTILSYNETS SVARTJENESTE

Svartjenesten svarte på om lag 90 000 henvendelser på telefon, e-post, ung.no og Facebook.

ARBEIDSTILSYNET I MEDIA

- Arbeidstilsynet hadde nesten 11 500 medieoppslag i 2013.
- I alt 64 prosent av artiklene som utkom i 2013, ble publisert i nettkilder
- 31 prosent var å lese i trykte kilder.
- Fem prosent var tv og radio.

SOSIALE MEDIER

1160 FØLGERE

4600 FØLGERE

INNSYNSBEGJÆRINGER

I 2013 hadde vi 12 838 innsynsbegjæringer. Det gjør at vi ligger på topp av de over 100 statlige virksomheter som legger ut journal på Offentlig elektronisk postjournal (oep.no).

A person wearing a white hard hat and an orange safety vest is seen from behind, holding a tablet computer with both hands. The tablet screen shows a landscape with trees and a body of water. The background is a blurred outdoor setting with trees.

STYRKET INNSATS MOT SOSIAL DUMPING

Bekjempelsen av sosial dumping har vært en prioritert oppgave for Arbeidstilsynet i en årrekke. I 2013 har vi styrket denne innsatsen og avdekket alvorlige saker både i de mer organiserte og uorganiserte delene av arbeidslivet. Sakene er svært ofte komplekse, og vi ser tilfeller av mer organisert ulovlighet og alvorlige brudd.

Tips og informasjon om høyrisiko-virksomheter avgjør hvor Arbeidstilsynet går på tilsyn.

I 2013 ble det gjennomført 1800 målrettede tilsyn mot sosial dumping og useriøsitet i arbeidslivet. Tips og informasjon om høyrisiko-virksomheter avgjør hvor vi går på tilsyn. Det er gjennomført flest tilsyn i bygg- og anleggsnæringen og overnattings- og serveringsnæringen.

I bygg- og anleggsnæringen er en stor del av tilsynene gjennomført i den uorganiserte og mindre delen av byggenæringen, inkludert privatmarkedet. Sosial dumping, farlige arbeidsforhold og sterke indikasjoner på ulike skatte- og avgiftsunndragelser er blant funnene.

I perioden mai til oktober 2013 gjennomførte arbeidstilsynet i samarbeid med politiet og Skatteetaten tilsyn mot omreisende steinleggere. Svart arbeid, sosial dumping, manglende sikkerhet og grov utnyttning av til dels svært svakerestilte arbeidstakere var blant funnene.

– Vilkårene disse arbeidstakerne tilbys er ofte helt uakseptable. Dette er forhold myndighetene prioriterer i vår felles innsats for å bekjempe sosial dumping og arbeidsmiljøkriminalitet. Aksjonene har ført til utvisninger, inndragning av merverdiavgift, både fra oppdragsgivere og virksomheter, sier direktør Ingrid Finboe Svendsen i Arbeidstilsynet.

Av 948 tilsyn som ble gjennomført i forbindelse med satsingen i utelivsnæringen, var 500 av tilsynene spesifikt innrettet mot sosial dumping. Tre av fire fikk reaksjoner. De fleste skyldtes manglende arbeidsavtale, mangler ved inngått arbeidsavtale, manglende registrering av arbeidstid på hver enkelt arbeidstaker, at virksomhetene ikke var tilknyttet bedriftshelsetjeneste og kritikkverdige boforhold.

- Til tross for utfordringene med å nå gjennom til alle, erfarer vi at våre tilsyn bidrar til å fremme et seriøst og anstendig arbeidsliv og at vi hindrer sosial dumping. At vår innsats har effekt, blir bekreftet av forskningsstiftelsen Fafos evaluering av tiltak mot sosial dumping. Den viser at Arbeidstilsynets innsats har vært godt gjennomført med mange positive resultater, sier Finboe Svendsen. ▽

VISSTE DU AT

Forhold relatert til sosial dumping ble kontrollert i 5165 tilsyn.

900 virksomheter fikk pålegg om å ta i bruk ID-kort til sine ansatte.

Til sammen har Servicesentrene for utenlandske arbeidstakere (SUA) i Oslo, Stavanger og Kirkenes hatt over 115 000 besøkende i 2013 og 3470 av disse har fått bistand fra Arbeidstilsynet.

LENKER

Etter felles innsats fra Politiet, Skatteetaten og Arbeidstilsynet, ble flere steinleggere utvist fra landet. Les mer i nyhetssaken fra seinhøsten 2013: «Godt samarbeid forebygger arbeidsmiljøkriminalitet»

[ARBEIDSTILSYNET.NO](https://www.arbeidstilsynet.no) →

En ny nettveiviser for arbeidsinnvandrere og utenlandske virksomheter, workinnorway.no, ble lansert i 2013. Der kan både utenlandske virksomheter som ønsker å yte tjenester i Norge, og utenlandske arbeidstakere finne alt de trenger å vite på ett sted. Mer informasjon og lenke til nettsiden workinnorway.no

[ARBEIDSTILSYNET.NO](https://www.arbeidstilsynet.no) →

GODT ARBEIDSMILJØ MED ENKLE GREP

De nye arbeidsmiljøforskriftene, som trådte i kraft 1. januar 2013, gir en bedre oversikt over regelverket og et godt grunnlag for å jobbe forebyggende for et godt og sikkert arbeidsmiljø. I 2013 gjennomførte Arbeidstilsynet et omfattende informasjons- og veiledningsarbeid om de nye forskriftene og systematisk arbeidsmiljøarbeid.

Forskriftene innebærer ikke vesentlige materielle endringer. Det er strukturen som er ny, særlig ved at bestemmelser som regulerer samme forhold er slått sammen. Strukturen på arbeidsmiljøregelverket er utviklet i samarbeid med arbeidsgiver- og arbeidstakerorganisasjonene i arbeidslivet.

VIRKSOMHETEN I SENTRUM

Arbeidsmiljøforskriftene er forskrifter med virksomheten i sentrum. Forskriftene fokuserer ikke lenger på enkelte arbeidsoperasjoner med tematiske forskrifter. De nye forskriftene er et arbeidsredskap for virksomheter med tanke på det helhetlige systematiske arbeidsmiljøarbeidet i virksomheten. Arbeidsmiljøforskriftene skal gjøre det enklere for arbeidsgiver og arbeidstaker å sette seg inn i regelverket. Dette var også en klar forutsetning for partene i arbeidslivet ved utarbeidelsen.

INFORMASJONSMØTER

Arbeidstilsynet inviterte til egne informasjonsmøter for bedriftshelse-tjenester og NAV Arbeidslivssentre, før de nye forskriftene trådte i kraft. I tillegg ble det arrangert åpne informasjonsmøter rettet mot små og mellomstore bedrifter om systematisk arbeidsmiljøarbeid, hvor de nye arbeidsmiljøforskriftene var sentrale. Møtene fant sted i 15 norske byer, fra Alta i nord til Kristiansand i sør.

LANSERTE ARBEIDSMILJØGUIDEN

Arbeidsmiljøguiden ble lansert i februar 2013 og er et nytt e-læringsverktøy som er utviklet for å gi en enkel innføring i hva systematisk arbeidsmiljøarbeid er, enten du er arbeidsgiver, verneombud eller arbeidstaker. Den gir også en oversikt over hvilke krav som gjelder.

Arbeidsmiljøguiden gir veiledning og råd for hvordan en kan jobbe med eget arbeidsmiljø. Den tar brukeren gjennom hva som ligger i sentrale begreper som medvirkning, opplæring, kartlegging og risikovurdering. Det gis et innblikk i krav til utforming av arbeidsplassen og til utførelsen av selve arbeidet. I Arbeidsmiljøguiden får en også en introduksjon til det som utgjør rammene for arbeidsmiljøarbeidet, nemlig regelverket. ▽

VISSTE DU AT

1. januar 2013 ble 47 forskrifter erstattet med seks arbeidsmiljøforskrifter.

LENKER

E-læringsverktøyet Arbeidsmiljøguiden gir en enkel innføring i systematisk arbeidsmiljøarbeid. Den er gratis, og tilgjengelig på Arbeidstilsynets nettsider. www.arbeidstilsynet.no/arbeidsmiljoguiden.

[ARBEIDSTILSYNET.NO](http://www.arbeidstilsynet.no) →

Opplæring i de nye arbeidsmiljøforskriftene ble sendt på web-tv. Du kan se hele opplæringen «Gjør det enklere å jobbe helhetlig med arbeidsmiljøet» på halvannen time her:

[PUBLISHER.QBRICK.COM](http://www.publisher.qbrick.com) →

Les mer om arbeidsmiljøforskriftene.

[WWW.ARBEIDSTILSYNET.NO](http://www.arbeidstilsynet.no) →

ADRESSE:

Statens Hus

Prinsens Gate 1

7468 Trondheim

Telefon: (47) 815 48 222

Fax: (47) 73 19 97 01

post@arbeidstilsynet.no

www.arbeidstilsynet.no